

Bratislavas ministru paziņojums

“Mūsu vēlamā nākotne: Mums nepieciešamie meži”

Pieņemts ekspertu līmeņa sanāksmē 2020. gada 16. decembrī, izmantojot klusēšanas procedūru, lai ministri varētu to izskatīt un parakstīt 8. FOREST EUROPE ministru konferencē

Mēs, FOREST EUROPE parakstītāju pārstāvji, 8. Ministru konferencē par mežu aizsardzību Eiropā, kas notika Bratislavā 2021. gada 14. un 15. aprīlī,

1. UZSVEROT mežu un ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas Eiropā būtisko nozīmi, lai nodrošinātu daudzveidīgu labumu videi, ekonomiskajai un sociālajai attīstībai un iztikai;
2. ŅEMOT VĒRĀ nepieredzēto COVID-19 pandēmijas situāciju un tās negatīvo ietekmi uz Eiropas un pasaules ekonomiku un sabiedrību, un šajā sakarā UZSVEROT neaizstājamo lomu, kāda ir Eiropas mežiem cilvēku veselībai un labklājībai;
3. UZSVEROT, ka mežiem un ilgtspējīgai mežu apsaimniekošanai Eiropā ir izšķiroša loma, lai izpildītu ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un tās ilgtspējīgas attīstības mērķus, ANO Stratēģiskā plāna attiecībā uz mežiem globālos mērķus un pozitīvi ietekmētu Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām un Parīzes nolīguma, Katovices meža deklarācijas, Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par cīņu pret pārtuksnešošanu un Konvencijas par bioloģisko daudzveidību, kā arī Eiropas Savienības Zaļā kursa mērķu un uzdevumu īstenošanu;
4. ATCEROTIES ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas vēsturisko situāciju un ilgtermiņa tradīcijas Eiropas reģionā;
5. ATKĀRTOTI APSTIPRINOT Helsinku rezolūcijas H1 ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas definīciju un principus¹, kas piedāvā galveno politikas ietvaru mežu ekoloģisko, ekonomisko un sociālo funkciju nodrošināšanas līdzsvarošanai Eiropā, lai sniegtu ieguldījumu šajās trīs ilgtspējīgas attīstības dimensijās;
6. ATCEROTIES Eiropas mēroga ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas darbības līmeņa vadlīnijas², kas sniedz norādījumus šīs vispārējās koncepcijas īstenošanai;
7. ATKĀRTOTI APSTIPRINOT FOREST EUROPE kā brīvprātīgu augsta līmeņa politisku procesu dialogam un sadarbībai mežu jomā Eiropā, lomu³;
8. ATKĀRTOTI APSTIPRINOT FOREST EUROPE misiju ministru vadībā uzlabot sadarbību mežu politikas jomā Eiropā, kā arī nodrošināt un veicināt ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu, lai saglabātu sabiedrībai būtisko mežu daudzveidīgās funkcijas⁴;
9. ATZĪSTOT mežu un ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas būtisko lomu vides, tostarp bioloģiskās daudzveidības, biotopu, augsnes, ūdens avotu, klimata un gaisa kvalitātes aizsardzībā un ATKĀRTOTI APLIECINOT, ka ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas īstenošana nodrošina primāro un kulminācijas mežu saglabāšanu;

¹ Helsinku rezolūcija H1, 2. Ministru konference par mežu aizsardzību Eiropā, Helsinkos, Somijā, 1993. gada jūnijā

² Lisabonas rezolūcija L2, 3. Ministru konference par mežu aizsardzību Eiropā, Lisabonā, Portugālē, 1998. gada jūnijā

³ Ņemot vērā 2017. gadā veiktā pārskatīšanas procesa ieteikumus, reaģējot uz Madrides ministru paziņojumu par FOREST EUROPE turpmāko virzību: Darba grupas nobeiguma ziņojums

⁴ Oslo ministru lēmums “Eiropas meži 2020”, 6. Ministru konference par mežu aizsardzību Eiropā, Oslo, Norvēģijā, 2011. gada jūnijā

10. PAUŽOT NOPIETNAS BAŽAS par klimata pārmaiņu negatīvo ietekmi un ar to saistītajiem dabas apdraudējumiem mežos Eiropā un pasaulē, piemēram, arvien biežākas un spēcīgākas vētras, ugunsgrēki, sausums, kaitēkļi un slimības, kas ietekmē mežu spēju pildīt savas daudzveidīgās funkcijas;
11. APZINOTIES citus notikumus, kas ietekmē mežus, piemēram, pieaugošā urbanizācija, lauku apdzīvotības samazināšanās un nepieciešamība pārveidot ilgtspējīgu apļveida bioekonomiku, vienlaikus ATZĪMĒJOT potenciālo pieaugošo pieprasījumu pēc meža biomasas, kas var radīt kompromisus, ņemot vērā prasības un politiku citās nozarēs;
12. PAUŽOT BAŽAS par mežu izciršanu, mežu degradāciju un sadrumstalotību visā pasaulē, to negatīvo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību un klimatu, kā arī par Eiropas sabiedrību lomu šajā sakarā;
13. UZSVEROT, ka ilgtspējīga mežu apsaimniekošana ir būtiska pieeja, lai palielinātu mežu lomu iepriekš minēto negatīvo tendenču mazināšanā, risinot problēmas un bažas;
14. UZSVEROT, ka politikā un programmās, kas ir būtiskas mežiem, ir jāņem vērā pilnīga mežu un to sniegto ekosistēmas pakalpojumu vērtība;
15. ATZĪSTOT, ka meži un mežsaimniecības nozare ir izšķiroša, lai padarītu mūsu sabiedrību ilgtspējīgāku un izturīgāku. Tie rada lielu potenciālu ilgtspējīgai ekonomiskai un sociālai attīstībai, veidojot videi draudzīgas darbavietas, ienākumus un iztikas līdzekļus, jo īpaši lauku un piepilsētu teritorijās. Atjaunojamo bioloģisko materiālu un produktu iegūšana no ilgtspējīgiem avotiem sniedz labumu sabiedrībai kopumā un veicina klimata neitralitāti, kā arī vietējo koksnes vērtības ķēžu attīstību;
16. UZSVEROT kvalificēta darbaspēka nozīmi un lomu ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas īstenošanā;
17. PAUŽOT GANDARĪJUMU par ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas⁵ jomā panākto progresu, vienlaikus ATZĪSTOT gaidāmās problēmas ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas īstenošanā Eiropas reģionā;
18. PAUŽOT GANDARĪJUMU par sasniegumiem, kas gūti Eiropas mežu un Eiropas mērķu 2020. gadam⁶ sasniegšanā, bet no otras puses, ATZĪSTOT gaidāmās nepilnības un problēmas;
19. ATKĀRTOTI UZSVEROT 2015. gada Madrides Ārkārtas ministru konferences lēmumu un 2019. gada ministru lēmumu par sarunu atsākšanu attiecībā uz juridiski saistoša līguma par mežiem un to apsaimniekošanu Eiropā noslēgšanu, un šajā sakarā ŅEMOT VĒRĀ vienprātības trūkumu attiecībā⁷ uz *FOREST EUROPE* parakstītāju uzaicinājumu atsākt sarunas par iespējamu juridiski saistoša līguma par mežiem un to apsaimniekošanu Eiropā noslēgšanu;
20. BALSTOTIES uz Oslo ministru lēmuma "Eiropas meži 2020" redzējumu par mežiem Eiropā, un UZSVEROT nepieciešamību atjaunināt šo redzējumu, lai atspoguļotu jaunākās starptautiskās norises;

⁵ Kā atspoguļots ziņojumā "Eiropas mežu stāvoklis 2020. gadā".

⁶ Kā atspoguļots ziņojumā "FOREST EUROPE saistību 2016. - 2020. gadam īstenošana"

⁷ Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas Izpildkomitejas lēmums ECE/EX/2020/L.3 attiecībā uz iespējamu juridiski saistošu līgumu par mežiem un to apsaimniekošanu Eiropā.

Mēs, *FOREST EUROPE* parakstītāju pārstāvji, apņemas:

Skatījums attiecībā uz Eiropas mežiem 2030. gadā

21. dalīties redzējumā, ka Eiropas meži tiek ilgtspējīgi apsaimniekoti, lai tie būtu izturīgi, veselīgi, ražīgi un daudzfunkcionāli un sniegtu savu ieguldījumu ilgtspējīgā attīstībā, sniedzot ekonomiskus, sociālus, vides un kultūras ieguvumus pašreizējām un nākamajām paaudzēm. Tajā pašā laikā tiek atzīta koku loma un nozīme ārpus mežiem lauku un pilsētu teritorijās;
22. atzīt valsts un privāto mežu īpašnieku un apsaimniekotāju galveno lomu šī redzējuma sasniegšanā;
23. atzīt ieinteresēto personu iesaistīšanās nozīmi šī redzējuma īstenošanā;
24. atbalstīt mežu izpēti un izplatīt uz pierādījumiem balstītas zināšanas par mežiem un ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu, ņemot vērā sabiedrības vajadzības un bažas, lai nodrošinātu plašu sabiedrības atbalstu šim redzējumam;

Eiropas mežu un 2030. gada Eiropas mērķi

25. turpināt īstenot ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu, jo tās visaptverošā un iteratīvā pieeja veicina nepārtrauktu pielāgošanos mainīgajiem vides apstākļiem un sabiedrības prasībām attiecībā uz mežiem;
26. apstiprināt un saglabāt esošos Eiropas mežu mērķus⁸ un nolemt atjaunināt Eiropas mērķus Nr. 9, kas jāsasniedz līdz 2030. gadam, parādot kopīgo redzējumu un ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu:
 - I. Parakstītāji izstrādā un īsteno valsts meža programmas vai to ekvivalentus saskaņā ar kopīgo redzējumu un mērķiem, kā arī Eiropas mēroga pieeju nacionālajām meža programmām⁹.
 - II. Risinot radušos jautājumus, zināšanas par mežu tiek uzlabotas, izmantojot izpēti, izglītību, inovācijas, informācijas apmaiņu un saziņu.
 - III. Reaģējot uz politiskajiem mērķiem klimata un aprites bioekonomikas jomā, parakstītāji veicina oglekļa piesaistīšanu un uzglabāšanu mežos, kā arī ilgtspējīgu koksnes piegādi, pienācīgi ņemot vērā oglekļa uzglabāšanu meža produktos un neatjaunojamo materiālu un enerģijas avotu aizstāšanu.

⁸ Oslo ministru lēmums "Eiropas meži 2020", 6. Ministru konference par mežu aizsardzību Eiropā, Oslo, Norvēģijā, 2011. gada jūnijā ⁹Mērķu sasniegšana attiecas uz parakstītāju līmeni, nevis atsevišķām mežaudzēm vai telpiskām vienībām, kas ir zemākas par veselām parakstītājām valstīm.

⁹ Eiropas mēroga pieeja nacionālajām meža programmām tika apstiprināta 4. Ministru konferencē par Eiropas mežu aizsardzību, Vīnē, Austrijā, 2003. gada aprīlī

- IV. Meža ekosistēmas pakalpojumu vērtība visā Eiropā tiek aplēsta, izmantojot standarta vērtēšanas pieejas¹⁰, un ka vērtības arvien vairāk tiek atspoguļotas attiecīgajā valsts politikā un tirgus instrumentos, piemēram, maksājumos par ekosistēmas pakalpojumiem.
- V. Parakstītāji īsteno mežu un klimata pārmaiņu pielāgošanās stratēģijas, izmantojot nacionālās meža programmas vai to ekvivalentus un citus attiecīgus instrumentus, tostarp pēc vajadzības izmantojot attiecīgus finanšu mehānismus.
- VI. Meža bioloģiskās daudzveidības izzušanas ātrums biotopu līmenī tiek tuvināts nullei un, ja iespējams, tiek apturēts, un tiek veikti pasākumi, lai ievērojami samazinātu mežu fragmentāciju un degradāciju un atjaunotu degradētos mežus.
- VII. Mežu loma un to ilgtspējīga apsaimniekošana zemes degradācijas un pārtuksnešošanās novēršanā ir pilnībā atzīta, un meži tiek apsaimniekoti arī šajā nolūkā.
- VIII. Parakstītāji ir ieviesuši politiku un pasākumus, kas nodrošina ievērojamu sociālekonomisko un kultūras ieguvumu pieaugumu, jo īpaši cilvēku veselībai¹¹, iztikai, lauku attīstībai un nodarbinātībai no mežiem.
- IX. Reģionālā, apakšreģionālā un valsts līmenī tiek veikti efektīvi pasākumi, lai izskaustu nelegālu mežizstrādi un ar to saistīto tirdzniecību Eiropā un pasaulē.
- X. Tiek pilnībā atzīta pilsētu un piepilsētu mežu, kā arī pilsētu koku loma, sniedzot labumu sabiedrībai un padarot Eiropas pilsētas ilgtspējīgas un izturīgas.

Valsts un Eiropas mēroga darbības

27. kopīgi izpētīt pasākumus, lai uzlabotu progresa uzraudzību attiecībā uz iepriekšminēto mērķu sasniegšanu, un vienā no nākamajām ministru konferencēm ziņot par darbību īstenošanu to sasniegšanai;
28. turpināt veicināt un atbalstīt starpdisciplināru pētniecību un attīstību, inovācijas, tostarp digitalizāciju saistībā ar mežiem, ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu un mežu nozari, veicinot ilgtspējīgu apļveida bioekonomiku, risinot klimata pārmaiņu un katastrofu riska pārvaldības jautājumus, aizsargājot bioloģisko daudzveidību un attīstot mežu sociālo aspektus;
29. pilnībā atzīt ilgtspējīgi apsaimniekotu, ģenētiski daudzveidīgu un veselīgu mežu būtisko nozīmi attiecībā uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu tās sastāvdaļu izmantošanu;

¹⁰ Pārskats par pieejām un metodēm, kas ir praktiski piemērojamas un tiek izmantotas meža ekosistēmas pakalpojumu novērtēšanai Eiropā, ir pieejams FOREST EUROPE tīmekļa portālā par meža ekosistēmas pakalpojumiem <https://foresteurope.org/overview-valuation-approaches-methods/>

¹¹ Piemēri ir atrodami FOREST EUROPE Cilvēku veselības un labklājības ekspertu grupas ieteikumus vietnē https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/08/HHWB-Key-conclusions_web.pdf

30. atzīt meža koku ģenētisko resursu dinamiskas saglabāšanas un izmantošanas un meža koku sugu populāciju pārvaldības nepieciešamību meža reprodūktīvā materiāla¹² ražošanai un šajā nolūkā ar *EUFORGEN*¹⁴ starpniecību turpināt Eiropas mēroga sadarbību meža ģenētisko resursu jomā;
31. uzlabot meža nozares nodarbinātības pievilcību darba tirgū, veicinot, piemēram, taisnīgus ienākumus, atbilstošus veselības un drošības standartus, nodrošinot vienlīdzību, diskriminācijas aizliegumu un veicinot dzimumu līdzsvaru;
32. veicināt ciešāku sadarbību ar izglītības nozari, lai noteiktu prasmes un kvalifikācijas, kas nepieciešamas darba tirgum, vienlaikus racionalizējot ar mežu saistītu izglītību un apmācību, lai apmierinātu meža nozares dinamiskās vajadzības un nodrošinātu augsti kvalificētu darbaspēku ilgtermiņā;
33. turpināt strādāt pie meža ekosistēmas pakalpojumu novērtēšanas un izpētīt potenciālo politiku un instrumentus, tostarp tos, kas balstīti uz tirgu, un jo īpaši tos, kas atalgo to sniegšanu, vienlaikus ņemot vērā reģionālās īpatnības un vajadzības, atšķirības valstu tiesību aktos un, ja piemērojams, īpašnieku un pilsoņu tradicionālās tiesības;
34. vēl vairāk veicināt mežu, meža nozares un vajadzības gadījumā ilgtspējīgas apmežošanas¹³ un mežu atjaunošanas nozīmi lauku attīstības politikā un citās starpnozaru politikās, kas ietekmē lauku labklājību, risinot zemes pamešanu un demogrāfisko nelīdzsvarotību;
35. veicināt cirkulāras bioekonomikas attīstību, kur meži cita starpā veicina ilgtspējīgu novatorisku bioloģisko produktu, ilgmūžīgu koksnes produktu un meža produktu, kas nav saistīti ar koksni, ražošanu;
36. veicināt un izmantot proaktīvu zinātnes un politikas dialogu, lai vēl plašāk informētu lēmumu pieņēmējus;
37. palielināt izpratni par ilgtspējīgi apsaimniekotu mežu nozīmi, lomu un daudzajiem ieguvumiem sabiedrībai kopumā un ilgtspējīgas attīstības sasniegšanā, cita starpā, visefektīvāk risinot dialogu ar sabiedrību;
38. turpināt stiprināt vairāku ieinteresēto personu, tostarp pamatiedzīvotāju un vietējo kopienu, dialogu un iesaisti, īpašu uzmanību pievēršot nelabvēlīgākajām un atstumtākajām grupām, kā arī integrējot dzimumu perspektīvu kā transversālu pieeju, kā arī stiprināt starpnozaru sadarbību, jo īpaši tūrisma, veselības aprūpes un zemes izmantošanas plānošanas nozarēs;

¹² Kā atspoguļots atjauninātajā Eiropas mēroga ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas rādītājā 4.6. Ģenētiskie resursi

¹⁴ Eiropas mežu ģenētisko resursu programma

¹³ Eiropas mēroga pamatnostādnes apmežošanai un mežu atjaunošanai, īpašu uzmanību pievēršot UNFCCC noteikumiem

FOREST EUROPE pēc 2020. gada

39. sadarbībā ar visiem attiecīgajiem partneriem turpināt darbu pie Eiropas mēroga ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas kritērijiem un rādītājiem, lai turpinātu īstenot un stiprināt meža resursu un ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas uzraudzību, ziņošanu un novērtēšanu Eiropā;
40. turpināt regulāri sniegt ziņojumus, pamatojoties uz Eiropas mēroga ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas kritērijiem un rādītājiem, un nākamajā "Eiropas mežu stāvokļa" ziņojumā sniegt visaptverošu priekšstatu par Eiropas mežiem;
41. turpināt strādāt un sniegt norādījumus par politikas jomām svarīgām tēmām, kā arī par jauniem jautājumiem, kas saistīti ar mežiem un meža nozari, vienlaikus veicinot politikas saskaņotību, sinerģiju un uzlabojot saziņu;
42. stiprināt starpnozaru un pārrobežu sadarbību Eiropas mežu aizsardzībā, kas nepieciešama draudu pārrobežu rakstura dēļ;
43. analizēt nepieciešamību atjaunināt "Eiropas mēroga darbības līmeņa pamatnostādnes ilgtspējīgai mežu apsaimniekošanai", kas apstiprinātas 3. Ministru konferencē 1998. gadā, ar nolūku 9. Ministru konferences laikā pievērst uzmanību šādam iespējamam lēmumam par atjauninātajām pamatnostādnēm;
44. nākamajā plānošanas periodā koncentrēt savu darbu Eiropas mērogā ar Sadarbības nodaļas atbalstu un Vispārējās koordinācijas komitejas vadību un, ciktāl ir pieejami resursi, cita starpā mežu pielāgošanai klimata pārmaiņām un to lomai klimata pārmaiņu mazināšanā, bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā, ilgtspējīgas aprites bioekonomikas attīstības stimulēšanā un videi draudzīgu darbavietu un meža nozares nodarbinātības veicināšanā;
45. turpināt un vajadzības gadījumā vēl vairāk uzlabot sadarbību un sinerģiju ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Mežu forumu (UNFF) un citiem attiecīgajiem starptautiskajiem dalībniekiem, tostarp citus ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas kritērijus un rādītājus.